

ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЧИПРОВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2015-2020Г.

Община Чипровци, гр. Чипровци, бул. Петър Парчевич 45
Приета с решение на Общински Съвет No ...
Изготвено от „ГЕОКОНСУЛТ - България“

Общинска програма за
опазване на околната
среда на община
Чипровци за периода
2015-2020г.

Съдържание

Въведение.....	3
Цели на програмата	6
АНАЛИЗ НА КОМПОНЕНТИТЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА.....	8
1. ПРИРОДО-ГЕОГРАФСКИ, КЛИМАТИЧНИ И ТЕРИТОРИАЛНО-АДМИНИСТРАТИВНИ ХАРАКТЕРИСТИКИ	8
1.1. Географско положение	8
1.2. Релеф.....	9
1.3. Климат.....	9
1.4. Полезни изкопаеми	10
1.5. Почви, растителност и животински свят.....	10
1.6. Кметства и населени места в общината	11
2. ОКОЛНА СРЕДА	12
2.1. Атмосферен въздух. Качество на атмосферния въздух (КАВ).....	12
2.2. Водни ресурси	14
2.3 Съществуващо състояние и практика по управление на отпадъците в община Чипровци..	24
2.4. Почви и нарушени терени	27
2.5. Биоразнообразие и защитени територии	30
2.6. Зелени площи в населените места	38
3. АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПАХИТЕ. SWOT АНАЛИЗ	41
4. ВИЗИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЧИПРОВЦИ	42
5. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА.....	43
5.1. Генерални стратегически цели.....	43
5.2. Специфични стратегически цели.....	44
6. ПРИОРИТЕТИ.....	51
7. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ	52
8. ОРГАНИЗАЦИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА	57

Въведение

Настоящата „Общинска програма за опазване на околната среда на община Чипровци за периода 2015-2020г.“ е разработена във връзка с изискванията на националното законодателство - чл. 79 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС) и се явява основен документ за реализиране на Националната екологична политика на местно ниво.

Период на действие – настоящата програма се разработва за 5-годишен период, който е съгласуван и с периода на действие на Общинския план за развитие на община Чипровци за периода и е с период на действие 2015-2020г. В тази връзка Общинската програма за опазване на околната среда (ОПООС) предполага:

- съобразяване с новите цели и приоритети, както и с финансовите условия на политиката за сближаване на ЕС през периода 2015 - 2020г. и предвижданията на оперативните програми, които ще бъдат разработени в тази стратегическа рамка;
- съобразяване с приоритетите на Националната стратегия за околна среда;
- формулиране на цели и приоритети на развитие с ясни териториални измерения и въздействие, както и съответстващи на потенциала и перспективите за развитие на общината;
- ефективна координация и допълване на секторните цели и приоритети за развитие на община Чипровци;
- включване на всички заинтересовани страни и партньори в плановия процес и осигуряване на публичност, прозрачност и информация при изпълнението на стратегията;

С оглед на гореизложеното е важно да се отбележи, че по време на разработването на настоящата стратегия, беше направен преглед на някои от по-значимите национални и европейски документи свързани с опазването на околната околна среда и настоящата разработка беше съобразена с тях, а именно:

- Стратегия „Европа 2020” на ЕС;

- Зелената книга за териториално сближаване;
- Стратегическа рамка на Европейската комисия за периода 2014-2020 г.;
- Интегрираната морска политика на ЕС, както и от други документи в тази връзка, разработени и приети на национално ниво от МРРБ и МОСВ, от басейновите дирекции, от местните власти и от местни асоциации;
- Национална програма за развитие България 2020;
- Секторни стратегии за развитие, покриващи частично или изцяло периода 2014-2020 г. в сферата околната среда.
- Методически указания за разработване на Национална стратегия за регионално развитие (2012-2022 г)
- Програми за опазване на околната среда. Структура и съдържание на общинските програми за опазване на околната среда.
- Национален план за управление на отпадъците 2014-2020 г.
- Официална статистическа информация от: Министерството на околната среда (МОСВ), Изпълнителната агенция за околна среда (ИАОС) , Евростат, държавни и регионални агенции, държавни комисии, териториални и регионални служби на органите на изпълнителната власт и други официални източници.

Важно е да се отбележи, че общинската програма и планът за действие следва да се считат като отворена система, в която периодично да бъдат отразявани промените произтичащи от промяна на законодателството и приоритетите в региона. В тази връзка, при определяне на приоритетите в настоящата програма за различните сектори на околната среда са съблюдавани насоките на съответните национални програми и стратегии, в съответствие с Инструкцията на МОСВ. В допълнение, в процеса на разработване на програмата са взети предвид и водещите принципи, възприети на Конференцията за устойчиво развитие и околна среда на ООН, известен като Рио '92, а именно:

- Принцип на превантивните мерки, основаващи се на най-добрите съществуващи научно-технически постижения, с цел да се намалят рисковете за хората и околната среда
- Принцип “Замърсителят плаща”, който означава, че на всички нива разходите по предотвратяването и отстраняването на екологичното замърсяване се носят от отговорните за причиняването им
- Принципът, че защитата на околната среда е обща задача за правителствата, гражданите и промишлеността, осъществявана чрез сътрудничество между тях
- Принципът на интегрирането, който означава, че опазването на околната среда е въпрос, който не трябва да се обсъжда самостоятелно и че екологичните аспекти трябва винаги да се вземат предвид при оформянето и прилагането на политиките в много други области, като транспорта, енергетиката, промишлеността, селското стопанство и др.

Тези фундаментални принципи са в основата на всички политики, програми и действия, насочени към опазване на околната среда на всички нива – международно, национално, регионално, местно. Те са в основата и на настоящата Програма за опазване на околната среда на община Чипровци 2014-2020 г., която се явява естествено продължение на провежданата от общинската администрация политика в областта на околната среда. Решаването на възникналите екологични проблеми ще се основава на принципите на устойчиво развитие, предотвратяване на замърсяванията, последващо отстраняване на възникналите вреди, прозрачност в процеса на вземане на решения, съхраняване на биоразнообразието и приоритетните местообитания за идните поколения и търсене на отговорност от замърсяващите околната среда граждани, производители и потребители. Настоящата програма ще бъде базирана основно на принципа на устойчивото развитие, поради възприетото през последните 20 години схващане за неговата роля.

Самата концепция за устойчивото развитие е приета на Конференцията на ООН за околна среда и развитие в Рио де Жанейро през 1992г. и формулира новите принципи за организиране на дейностите в обществото. Приетият по време на конференцията план за действие на ООН „Дневен ред 21“, отрежда много важна роля на местните власти в

процеса на вземане на решения за околната среда - те са най-близо до хората, най-близо до проблемите и в много случаи най-близо до решенията. Тези световни тенденции са отразени в достатъчна степен и в националното ни законодателство, а именно в Закона за опазване на околната среда, чиито чл.79 ал.1 гласи: „Кметовете на общини разработват програми за опазване на околната среда за съответната община в съответствие с указания на министъра на околната среда”. Именно поради това ролята на Програмата за опазване на околната среда на община Чипровци е водеща стремежи се към повишаване качеството на взетите решения и тяхното изпълнение, като от особена важност е и участието на пряко засегнатите групи от населението при взимането на решения в областта на околната среда, поради което беше организирана фокус група във връзка с разработването на програмата.

По отношение на избраният подход за разработването на програмата, то той изцяло съответства на утвърдените с решение на Колегиума на Министерството на околната среда и водите на 29.11.1999 г. методични указания и документа „Структура и съдържание на общинските програми за опазване на околната среда“. Основният използван метод в разработката е стратегическо планиране, почиващо на SWOT анализ. Настоящата програма е съобразена и с основните стратегически цели, които са заложили в Общинския план за развитие на община Чипровци за периода 2014-2020г. В рамките на проекта беше проведена и фокус група, свързана с обсъждане на спецификата и стратегическата рамка на програмата, както и анкетно проучване сред участниците. Важно е да се отбележи, че програмата е съобразена с изразените по време на фокус групата мнения и предложения с цел включване на всички заинтересовани страни. Най-общо казано настоящата разработка цели да осигури разумен баланс между административните и пазарно-ориентирани икономически регулатори, като в максимална степен използва представения интегриран подход за координация и взаимодействие на структури, ресурси и усилия.

Цели на програмата

В контекста на разработения от Министерство на околната среда и водите (МОСВ) документ „Определение и цел на общинските програми за опазване на околната среда и стратегическото планиране като подход“, настоящата програма следва да бъде

разработена по метода на стратегическото планиране и да формира адекватна екологична политика на общината. Важно е да се отчетат влиянието на икономическите и социалните интереси в обществото и да се създадат условия за устойчиво развитие на общността като цяло. В тази връзка, основната цел на настоящата програма е **запазване доброто състояние на околната среда и подобряване системата за управление на отпадъците с цел постигане на устойчиво развитие в общината.**

Програмата сама по себе си представлява комплексна разработка по проблемите, свързани с опазване на околната среда и включва всички нейни компоненти – въздух, води, почви, биологично разнообразие, както и факторите /заплахите/ които оказват влияние върху състоянието им – урбанизация, шум, отпадъци и човешката дейност – енергия, транспорт, промишленост, земеделие, горско стопанство, туризъм и др. В тази връзка основните под-цели на настоящата програма са следните:

- Да идентифицира и анализира проблемите в областта на околната среда на територията на общината, да установи причините и да предложи решения и действия за тяхното преодоляване;
- Да използва природните дадености на територията на общината за развитие на икономически потенциал;
- Да открие приоритетите в разглежданата област;
- Да обедини усилията на общинските органи, държавните институции, населението, НПО и предприятията на територията на общината за решаване на проблемите;
- Да аргументира проектите на общината, които тя ще предложи за финансиране;
- Да използва оптимално ограничените финансови и човешки ресурси като ги съсредоточи за решаване на най-приоритетните проблеми.
- Да използва максимално наличните природни ресурси за осъществяване на икономическо развитие по устойчив начин, който не вреди на природата.

АНАЛИЗ НА КОМПОНЕНТИТЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Анализът е структуриран в няколко смислово отделени категории и има за цел да определи съществуващото състояние на поредица фактори, които имат значение за разработването на програмата, да анализира тенденциите на развитие за всеки от факторите и да идентифицира причините. Анализът също така се явява и отправна точка за последващите части на програмата.

1. ПРИРОДО-ГЕОГРАФСКИ, КЛИМАТИЧНИ И ТЕРИТОРИАЛНО-АДМИНИСТРАТИВНИ ХАРАКТЕРИСТИКИ

1.1. Географско положение

Община Чипровци е разположена в западните части на област Монтана. В границата на общината се включват земите в подножието на Чипровска планина, която е и

най-високият дял на Западна Стара планина. Река Лом е северозападната граница на общината, на юг е ограничена от река Лопушанска Огоста, а на север териториите достигат Широка планина (част от Предбалкана). Границите на общината са следните: На север - североизток границата е с община Монтана. Северната

Фиг. 1. Местоположение на Община Чипровци

граница е с община Ружинци (Видинска област), а на северозапад е ограничена от община Чупрене. На изток – югоизток граничи с община Георги Дамяново. На запад община Чипровци достига държавната граница със Сърбия. Към територията на общината принадлежат 10 населени места, 9 села и центърът на общината – град Чипровци. Общата площ на община Чипровци е 286,8 квадратни километра, която представлява 7,89% от територията на област Монтана, 1,5% от територията на района и 0,26% от територията на Република България. Община Чипровци не е от големите по територия и население, но притежава значителни природни ресурси и исторически паметници, които се явяват потенциал за бъдещето ѝ развитие.

1.2. Релеф

Релефът на община Чипровци е планински и полупланински. В Чипровската планина се намират най-високите върхове на Западна Стара планина: връх —Миджу – 2168 метра, връх —Мартинова чука– 2011 метра, връх —Голяма чука – 1967 метра, връх —Копрен – 1964 метра, връх —Три чуки – 1938 метра и връх —Вража глава – 1936 метра. Едно дълго и важно разклонение на Чипровската планина е Язова планина. Тя започва североизточно от връх —Миджур и западно от връх —Мартинова чука и завършва малко след връх —Кулата, в чието подножие е разположен Чипровският манастир —Св.Иван Рилски.

Чипровската планина е изградена от палеозойски кристалинни скали и гранити, кредни варовици, мергели и конгломерати от антиклиорин. Северните и североизточните склонове на планината са стръмни, разчленени от притоците на река Огоста. Стъпаловидни са югоизточните и южните ѝ склонове, по които има естествени пасища, което е предпоставка за развитието на пасищното животновъдство (козарство, овчарство) и отглеждането на билки и диворастващи плодове (малини, къпини, ягоди и др.).

1.3. Климат

Климатът в община Чипровци е умереноконтинентален с леко планинско влияние. Средната годишна температура е 9,7°C, при средна януарска от -1° до 0°C и среда юлска - 20°C. Пролетта е сравнително кратка и наситена с валежи, като последните пролетни мразове са между 20 и 25 април. Лятото е горещо и често валежите са недостатъчни, а

първите есенни мразове падат в периода 24-26 октомври. Разпределението на валежите през годината е неравномерно. Максимумът на месечната валежна сума е през май – юни, а минимумът на валежите е през месеците януари-февруари. Средната годишна сума на валежите е около 776-816 мм на кв.м. Това количество валежи е недостатъчно за благоприятното развитие на земеделието, което повишава значението на изкуственото напояване. Най-общо казано климатът в община Чипровци е изключително благоприятен за развитието на туризъм и курортно дело през всеки сезон на годината, но най-подходящи за туризъм и пътуване са пролетта, лятото и есента.

1.4. Полезни изкопаеми

Чипровската планина е образувана върху Берковската антиклинала и е изградена от гранити и палеозойски кристалинни скали, което се явява предпоставка за наличието на находища на полиметални руди от пирит, магнетит, сидерит, халкопирит и галенит в района на град Чипровци и село Мартиново. Тези находища се експлоатират. Желязната руда в Чипровци е с ограничени запаси, ниско метално съдържание - 28,5% и наличие на вредни примеси. Това я прави неизползваема. От нерудните полезни изкопаеми значение има находището на декоративна брекча край с. Челюстница. Разработва се находище на флуорит в местността „Лукина падина край Чипровци“ което ще може да се експлоатира през следващите 20 години.

1.5. Почви, растителност и животински свят

Поземлените ресурси на община Чипровци не са особено разнообразни. Светлосивите и тъмносивите горски почви преобладават в Предбалкана и долинните разширения на река Чипровска и река Превалска. В Старопланинската част има основно кафяви горски и планинско-ливадни почви. Наличието на тези почвени видове в съчетание с климатичните условия и условията на релефа е предпоставка за доброто развитие на картофопроизводството, билкарството, овощарството. В някои части благоприятно се развива и лозарство. Има възможности за отглеждане на царевица, овес и ръж в долинните разширения.

В района на община Чипровци се срещат около 1250 вида растения, като в този брой не са включени културните растения и плевелите. Естествената флора на района е

запазена почти навсякъде, изключвайки някои части от селата Мартиново, Чипровци и Белимел. Дивите растения в района включват 20 дървесни вида, 14 вида храсти и над 100 вида треви от общо 58 семейства. По склоновете на Балкана и Предбалкана се срещат голям брой билки: жълт кантарион, здравец, кокиче, десетки багрилни растения като брош, сърпек, вратига, смрадлика, кисел трън и др. Всички тези природни дадености могат да се превърнат в добра основа за развитие на екотуризъм и добиване на етерични масла и багрилни вещества директно от природата. Горските ресурси на общината са представени предимно от широколистните гори: дъб, бук, габър, ясен и липа. Срещат се също: цера, полския клен, мъждряна и хвойната. Край реките Огоста и Превалска има бяла върба и бяла топола. В резултат на залесяването, провеждано систематично през последните 50-60 години в района има бял, черен бор, сребрист бор и ела. Сега в община Чипровци са маркирани и запазени 5 многовековни защитени дървета: цер на 300 години в с. Железна, зимен дъб на 300 години в с. Бели мел, дървото Благуна на 250 години в с. Белимел, летен дъб на 150 години в с. Челюстница и цер на 150 години в с. Челюстница.

1.6. Кметства и населени места в общината

Общата територия на община Чипровци е 286 881 дка. В териториалната структура се включват общинският център – град Чипровци и селата Белимел, Горна Ковачица, Горна Лука, Железна, Мартиново, Митровци, Превала, Равна, Челюстница

Населението на община Чипровци за 2013 г. спрямо област Монтана е около 2,5% или 3462 д., като 50,8% живеят в град Чипровци, и 49,2% от населението на общината, живеят в селата. Сумарно населението на Чипровци в периода 2001 -2012 г. е намаляло с 1460 д., достигайки 3528д. през 2012г. Тенденцията за намаляване на населението е обхванала всички населени места в общината, което води до влошаване на икономическото състояние в района. В допълнение към посочените проблеми, периферното гранично местоположение на общината обуславя допълнителна изолираност спрямо икономическите центрове на развитие.

2. ОКОЛНА СРЕДА

2.1. Атмосферен въздух. Качество на атмосферния въздух (КАВ).

Човешкото здраве пряко се влияе от качеството и чистотата на атмосферния въздух. Министерство на околната среда и водите (МОСВ) дефинира като основни замърсители за атмосферния въздух следните следните съединения: азотен диоксид, серен диоксид, общ прах и фини прахови частици (ФПЧ10), бензен, олово, кадмий, арсен, полиароматни въглеводороди (ПАВ), толуол, стирол, амоняк, фенол и серовъглерод. Съобразно Закона за опазване на околната среда, МОСВ разработва Националната система за мониторинг на околната среда (НСМОС), която осигурява актуална и достоверна информация за състоянието на елементите на околната среда и факторите, въздействащи върху нея. Въз основа на тази система се изготвят изчерпателни оценки, анализи и прогнози, които подпомагат и опосредстват дейностите по опазване и защита на околната среда от вредни емисии и влияния.

Качеството на атмосферния въздух в община Чипровци се определя от изпълнителна агенция по околната среда, в сътрудничество с РИОСВ-Монтана, които подготвят списък на районите за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух- община Чипровци спада към IV район-Берковица, обхващащ общините –Вършец, Чипровци, Георги Дамяново и Чупрене. Наблюдава се умерено превишаване на допустимите норми и определените допустими отклонения.

Качеството на атмосферния въздух /КАВ/ се оценява чрез норми, т.е. определени нива (стойности) за концентрациите на основните замърсители в атмосферния въздух, регистрирани за определен период от време (1 час, 8 часа, 24 часа, 1 година), установени с цел избягване, предотвратяване или ограничаване на вредни въздействия върху здравето на населението и /или околната среда, като тези нива следва да бъдат постигнати в определен за целта срок, след което да не бъдат превишавани. Поради ниския потенциал за замърсяване и наблюдаваното добро качество на въздуха, община Чипровци не е включена в Единната система за наблюдение и контрол на атмосферния въздух. Като цяло качеството на атмосферния въздух в населените места се регулира с Наредба №12 от 15 юли 2010 г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово,

бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух, издадена от Министерството на околната среда и водите и Министерството на здравеопазването, в сила от 30.07.2010 г. (Обн. ДВ. бр.58 от 30 Юли 2010г.) и Наредба за изменение и допълнение на Наредба №14/1997г. за норми на пределно допустимите концентрации на вредни вещества в атмосферния въздух (ДВ.бр.88/97, бр.46/99, бр.8/02, бр.14/04). В съответствие с изискванията на Наредба № 7 към Закона за чистотата на атмосферния въздух, Община Чипровци попада в X-ти район за оценка и управление качеството на атмосферния въздух: общините, класифицирани по чл.30 ал.1 т.4, райони, в които нивата на замърсяване не превишават долните оценъчни прагове и не разполагат със стационарен пункт за контрол на качеството на атмосферния въздух. Измерванията на атмосферния въздух в общината показват, че съдържанието на всички наблюдавани параметри е значително по-ниско от допустимите по гореизброените нормативни документи.

През последните години не са правени изследвания с мобилна станция на територията на общината. Въпреки това като устойчива се явява тенденцията през зимните месеци да има повишена наличност на локални замърсявания причинени от увеличеното потребление на въглища и дърва за отопление от местното население. В близост до прилежащите към общината по-големи пътни артерии също се наблюдават локални замърсявания, но като цяло качеството на атмосферния въздух в общината е много добро поради липсата на производствени мощности и наличието на множество горски територии. Според Общинския план за развитие на община Чипровци за периода 2014-2020 г. не се очакват значителни промени в чистотата на въздуха през следващите няколко години. Съществуващите източници на вредни емисии са с незначителна капацитет и имат изцяло локален характер.

В обобщение може да се каже, че замърсяването на атмосферния въздух на територията на общината се дължи основно на:

- обществено административния (ОАС) и жилищно-битов(ЖБС) сектор
- транспортния поток по градската улична мрежа
- дейностите върху открити площи с насипни материали (строителни площадки, складове и др.).

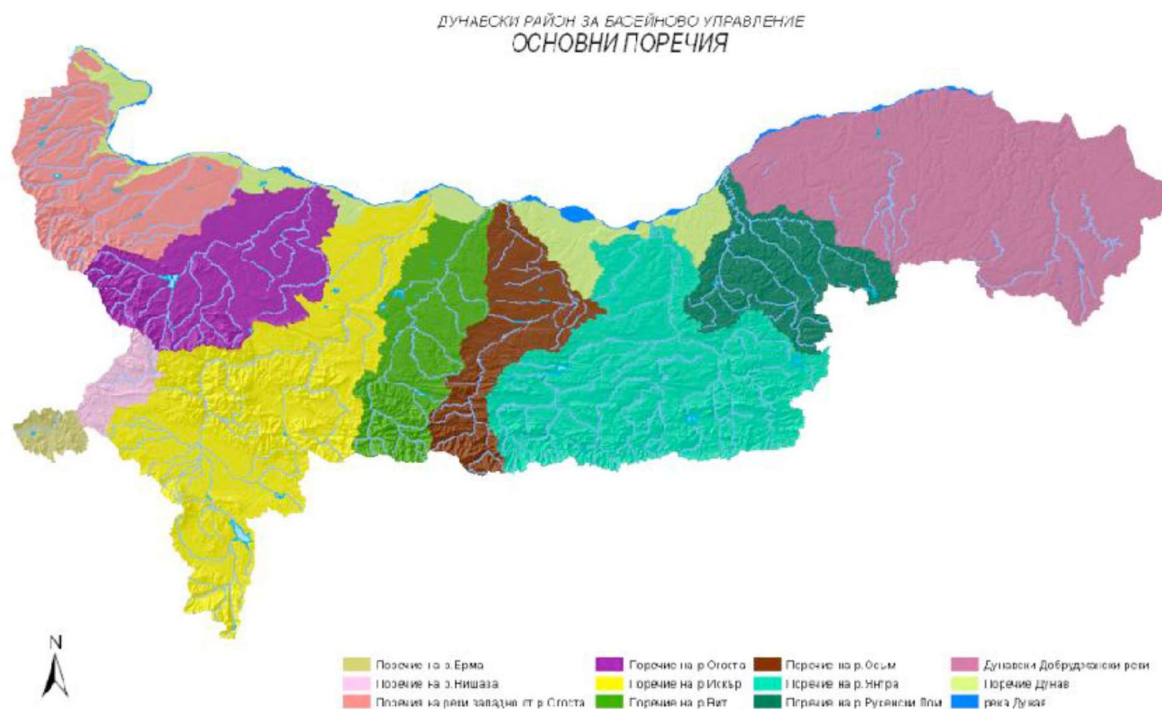
Град Чипровци не е включен в националната мрежа за контрол на качеството на въздуха и на негова територия няма система за наблюдение и контрол на качеството на атмосферния въздух. На територията на област Монтана има само един пункт за мониторинг на КАВ, разположен в гр. Монтана.

В землището на гр. Чипровци няма преброителен пункт за МПС, поради което не могат да се определят точно емитирани замърсители от пътния транспорт. Вземайки предвид фактите, че градът няма голям автомобилен парк, че разполага само с една натоварена линия общински транспорт (гр. Чипровци – с. Мартиново - гр. Чипровци), и поради липсата на светофарни уредби в града, може да се заключи, че пътния транспорт не оказва значимо въздействие върху състоянието на въздуха в общината. От друга страна поради регистрираните негативни фактори – остарял автомобилен парк и лошо състояние на пътната настилка, може да се каже, че транспортът реално има, макар и малък, дял в емисионното натоварване на общината с прах, фини прахови частици и въглеводороди.

От така описаното проучване на текущото състояние се констатира, че извън отоплителния сезон когато се наблюдават локални замърсявания, в общината не съществува трайна тенденция към замърсяване на въздуха. В допълнение, наличните обширни зелени площи в градската част и богатата растителност в цялата община, допълнително благоприятстват подобряване качеството на атмосферния въздух.

2.2. Водни ресурси

Управлението на водните ресурси на територията на община Чипровци се осъществява съгласно българското законодателство и чл. 152, ал. 1 от Закона за водите и в съответствие с чл. 3 от Рамковата директива за водите 2000/60/ЕК (РДВ). Територията на община Чипровци, контролирана от РИОСВ- Монтана, попада в обхвата на Дунавския район за басейново управление (Фиг. 1.), съгласно Закона за водите, обхваща по-голямата част от Северна България и включва поречията на следните реки, вливащи се в река Дунав или пресичащи западната ни граница: Ерма, Нишава, Огоста и реките западно от Огоста, Искър, Вит, Осъм, Янтра, Русенски Лом и Дунавските Добруджански реки.

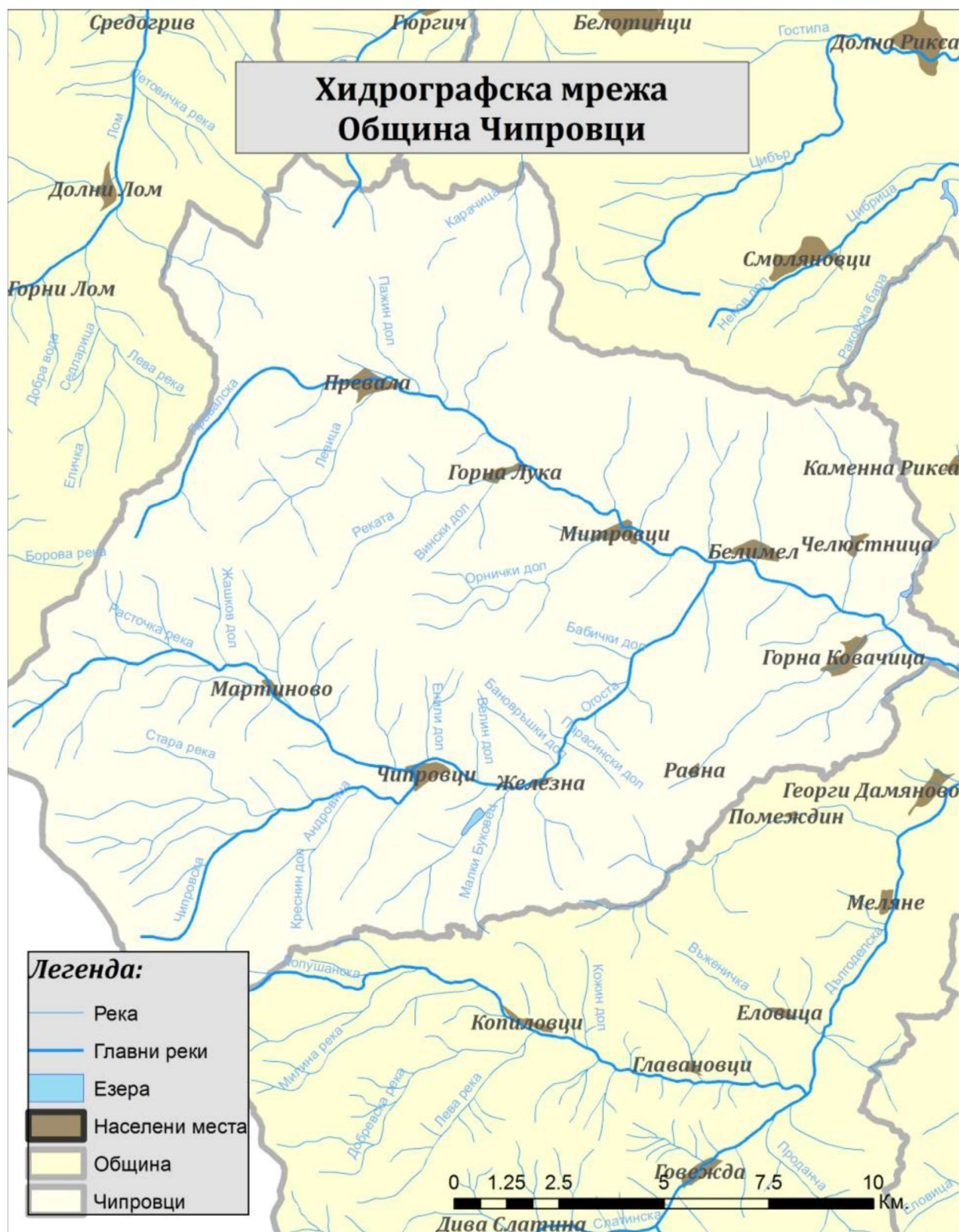

Фиг.1. Основни поречия на Дунавски район за Басейново управление / Източник: БДУВРД

2.2.1. Повърхностни води

Главните водни артерии за община Чипровци са реките Огоста и Превалска (Фиг. 2). Те от своя страна пълнят язовир „Монтана”, който има жизненоважно значение за цялата област. Съществуват още около 38 малки реки на територията на общината. Те се дефинират като дерета и се пълнят с вода само през пролетта по време на топенето на снеговете или когато падат по-големи количества валежи.

От друга страна водите на другия голям язовир в района - „Мартиново” на Чипровска Огоста и на Мартиновска Огоста, все още не се използват в пълния им потенциал. Към настоящия момент капацитета на реките се използва предимно за напояване или за риболов и само до известна степен за промишлени нужди или добив на електроенергия в близкия ВЕЦ „Железница”. В процес на изграждане е и нов МВЕЦ по поречието на р. Чипровска Огоста с планирана обща инсталирана мощност 0,810 МВт.

Огоста е най-голямата река с най-голям дебит, дължина и водосборна област и със значителен брой притоци в Дунавския район. Образува се от многобройни потоци в Чипровската планина тече през тясна долина до гр. Монтана, след това навлиза в Дунавската равнина и при гр. Оряхово се влива в Дунав. За нейно начало е приета р. Чипровска. За р.Огоста са налични три представителни хидрохимични пункта – над гр.Чипровци, при с.Кобиляк и при гр.Мизия и един пункт на основния приток р.Скът при гр.Мизия.

За кислородното съдържание на водите на р.Огоста над гр.Чипровци не съществува определена тенденция на база на проведените изследвания върху данните за водите в България¹. Според същото проучване количеството на органично замърсяване има определена тенденция за понижаване. За този хидрохимичен пункт ролята на естествените фактори е значима. Тук трябва да се има предвид, че мините за тежки метали в района не работят, което обуславя липсата на битово-фекални води, които са представлявали мащабен проблем преди години.

Това се потвърждава и от тенденцията за намаляване на съдържанието на биогенни елементи. В това отношение особено показателно е намаляването на нитратния азот (N-NO_3). Биогенното съдържание, изразено чрез показателя нитратен азот (N-NO_3), не представлява проблем за р.Огоста и водите са I категория с изключение на участъка преди с.Кобиляк, където речните води преминават в II категория. Значително по-различно стои въпросът със съдържанието на нитритен азот (N-NO_2). Само в най-високите части на течението водите са I категория. След гр.Чипровци надолу следва нарастване и при заустването водите по съдържание на нитритен азот (N-NO_2) надвишават допустимата III категория. Аналогична е надлъжната схема на изменение на съдържанието на амониев азот (N-NH_4) и фосфати (PO_4). Достигат се в отделни участъци концентрации в рамките на и над III категория. Така описаните фактори не оказват влияние върху потенциала за използване на водите за напояване и риборазвъждане.

През територията на община Чипровци преминава река Чипровска, която извира под връх Вража глава (935м) на границата със Сърбия. Началото на Чипровска река (срещана и под името Пилатовец) е типично планинско дере с голям наклон средно 160%.

¹ <http://old.bluelink.net/water/>.

Коритото е тясно и дъното е покрито с едри камъни и чакъл, свлечени от страничните дерета. От град Чипровци до с.Белимел наклонът на реката намалява и долината прави значителни уширения, особено в района между Чипровци и Железна.

Основен причинител на замърсяване на повърхностните и подземните води на територията на община Чипровци са нерегламентираните сметища. Необходимо е засилен контрол и ежегодни кампании за почистването им. Все повече гражданите осъзнават, че опазването на природата е задължение на всеки един.

За анализ на състоянието на водните тела се извършва мониторинг на водите. Съществуват няколко вида програми за мониторинг - контролен, оперативен и проучвателен. Съгласно чл.169, ал 2 от Закона за водите, Басейновите дирекции изработват и предлагат за утвърждаване програмите за мониторинг, като мониторинговите пунктове са ситуирани след проведена оценка на риска, натоварването, натиска и въздействието от антропогенна дейност върху водните тела. Изборът на показатели за анализ е извършен въз основа на определяне на вида и количеството на значителния натиск, който се изразява в концентрацията на наблюдаваните замърсители като емитери, които заустват в реките. При оценката на химичното състояние на повърхностните водни тела, са разглеждани т.нар. приоритетни вещества като са съпоставяни с определените стойности на стандартите за качество, въведени от Директива 2008/105/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 2008 година за определяне на стандарти за качество на околната среда в областта на политиката за водите, транспонирана в Наредба за стандарти за качество на околната среда за приоритетни вещества и някои други замърсители.

Рамковата Директива за водите (РДВ) въвежда нов подход в управлението на водите, като въвежда екологични норми и цели за качеството, обезпечаващи структурата и функционирането на водните екосистеми. За целите на анализа на антропогенното въздействие и натиск и определяне на състоянието на водите, съгласно РДВ, е приета т.нар. условна класификационна система за качеството на водите.

Според доклад за състоянието на повърхностните води на територията на БДУВДР (Басейнова дирекция за управление на водите – Дунавски район) РИОСВ Монтана провежда анализ на риска на водните тела по отношение на постигането на „добро“

състояние съгласно РДВ. Въз основа на оценка на значимите натоварвания върху водните тела и на тяхната уязвимост към тях е извършено първоначално идентифициране на водните тела, за които има риск да не постигнат екологичните цели за добро състояние, определени в чл.4 на РДВ. За целта са използвани съществуващи мониторингови данни за повърхностните води и за емисиите, а в случаите когато няма достатъчно данни или липсват такива е използвана експертна оценка. При оценка на риска за екологичното състояние на повърхностните води са оценявани органични замърсители и нутриенти (хранителни вещества) от значимите натоварвания върху водните тела. При оценка на риска за химичното състояние на повърхностните води са оценявани специфични и опасни вещества от значимите натоварвания върху водните тела. При извършването на първоначалната оценка на риска водните тела са класифицирани в следните категории:

- *Водни тела в риск* – за които е ясно без необходимост от по-нататъшно охарактеризиране или допълнителни мониторингови данни, че няма да постигнат екологичните цели в РДВ;
- *Водни тела, които е възможно да са в риск* – за които има вероятност да не постигнат екологичните цели в РДВ, но поради недостатъчно данни не може да се направи със достатъчна сигурност окончателна оценка. За тях са необходими допълнителни мониторингови данни за окончателната оценка;
- *Водни тела, които не са в риск* – за които е ясно без необходимост от по-нататъшно охарактеризиране или допълнителни мониторингови данни, че ще постигнат екологичните цели в РДВ.

На картата по-долу са показани и резултатите, получени при изготвянето на оценката, като от тях е видно, че р. Чипровска **вероятно е в риск** и съответно съществува възможност да не успее да постигне екологичните цели заложи в РДВ. В тази връзка следва да се насочат усилия към подобряване състоянието на водните ресурси в общината и органичаване на замърсяванията.

Фиг. 2. Риск оценка на въздействията върху повърхностните водни тела /Източник: План за управление на речните басейни в Дунавския район 2010-2015г.

2.2.2. Подземни води

Според водостопанското райониране на страната територията на община Чипровци е ситуирана в Басейнова Дирекция за управление на водите Дунавски Район с център гр.Плевен и съгласно съществуващата хидрогеоложка подялба на Р.България се намира в Мизийски хидрогеоложки регион, като попада изцяло в Долнодунавска артезианска област.

В района на община Чипровци е обособено следното подземно водно тяло - шахтов кладенец за подземни води в ПИ № 000288, м. „Мъртвицата” по КВС в землището на с. Бели мел, общ. Чипровци, обл. Монтана

Съобразно изискванията на чл. 14, ал.1, т.б от Рамковата Директива за водите 2000/605 и Графика за информирание на обществеността по изготвянето на План за

управление на речните басейни, Басейнова дирекция Дунавски район изготвя междинен преглед на установените в Дунавския речен басейн значими проблеми в следствие антропогенно въздействие върху подземните води. Установените проблеми, които се наблюдават и за части от община Чипровци са следните:

- повишено съдържание на биогенни вещества при замърсяване от точкови източници. Като такива се разглеждат нерегламентирани (селски) сметища, общински сметища, складове за пестициди, течове от замърсени площадки, депа на производствени и опасни отпадъци, местоположения на стари замърсители, стари сметища, затворени индустриални терени.
- Друг вид негативно влияние се оказва чрез дифузните източници на замърсяване, каквито са земеползването (орна земя и трайни насаждения), селища без изградена канализационна мрежа, урбанизирани територии и др.
- Водочерпения за питейни нужди, за земеделието и за промишлени цели, като проблемите тук се проявяват при свръхводочерпене на подземните водни тела.

2.2.3. Минерални води

На територията на община Чипровци няма минерални извори. Изключение прави водата на „Шарената чешма” в Чипровци, която съществува от много години. В нея има съдържание на калциеви и флуорни съединения, което би могло да се използва за лекуване на заболявания на стомаха, черния дроб и жлъчката. Но като цяло липсват минерални находища на минерални води на територията на общината.

2.2.4. Водоснабдяване и канализация

Състоянието на водопроводната мрежа в община Чипровци е недобро, като на места тя е силно амортизирана, което води до сериозни загуби по водопреносната мрежа (около 70-75%). Друг сериозен проблем в общината, който е характерен и за страната е използването на големи количества питейна вода за промишлени нужди, поради липса на практики за пестене на вода и ползване на условно чисти води за промишлени нужди.

Всички населени места на територията на общината са водоснабдени, като близо 50% се консумира от населението, следващите по големина консуматори са дейностите, свързани с предоставянето на разнообразни услуги за населението.

Липсата на ПСОВ на територията на община Чипровци предопределя незадоволителното качество на питейната вода в района и несъответствието с Наредба № 9 от 16 март 2001г.² за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели. Необходимо е изграждането на ПСОВ, която да осъществява механично и биологично пречистване на водте.

Чрез изпълнението на бъдещ проект за изграждане на ПСОВ Чипровци ще бъдат постигнати следните резултати:

- изградена нова пречиствателна станция за отпадъчни води с пълно третично пречистване в съответствие с европейските директиви;
- намаляване количеството на замърсителния товар, заустван в река Чипровска;
- намаляване замърсяването на трансграничния Дунавски район;
- постигане на по-добра екологична инфраструктура на региона, което от своя страна ще допринесе за улесняване на стопанските дейности и защита на туристическата индустрия

2.2.5. Отпадни води

На територията на община Чипровци, контролирана от РИОСВ - Монтана, общия брой на стопанските субекти с действащи разрешителни за заустване на отпадъчните води в повърхностни водни обекти през 2013 г. е 73 броя, а с комплексни разрешителни – 11 броя. Почти всички обекти, формиращи отпадъчни води на територията на РИОСВ-Монтана, са с осигурено най-малко първично(механично) пречистване на отпадъчните води преди тяхното заустване .

Община Чипровци спада към по-значимите обекти, заустващи в селищни канализационни системи, за които през 2013 г. не са констатирани нарушения за емисионните норми

На територията на общината състоянието на повърхностните и подземни води е добро. През 2013 г. не са регистрирани аварийни изпускания на приоритетни, приоритетно опасни и специфични замърсители в повърхностни водни обекти. Основен проблем си

² (http://lex.bg/bg/laws_stoyan/ldoc/-549175806)

остава ниската степен на изграждане на канализацията на населените места и ПСОВ. Друг проблем в областта на опазване на водите е свързан с неспазване на емисионните норми, заложи в издадените разрешителни, вследствие на неефективна работа на съществуващите пречиствателни съоръжения или липса на такива, при което във водните обекти се заустват непречистени отпадъчни води.

Във връзка с горепосочените проблеми, в периода 2011-2015г. община Чипровци е реализирала следните проекти по насочени към подобряване на ВиК мрежата и инфраструктурата във водния сектор в общината, а именно:

- Подмяна водопровод ул. "проф. Тако Андреев" град Чипровци
- Подмяна водопровод ул. "Рила" град Чипровци
- Подмяна водопровод ул. "Люляк" град Чипровци
- Подмяна водопровод ул. "Лука Андрейн" град Чипровци
- Подмяна водопровод ул. "Чипровска комуна" град Чипровци
- Подмяна водопровод ул. "Васил Левски" град Чипровци
- Подмяна водопровод ул. "Огоста" с. Превала
- Подмяна водопровод отсечка град Чипровци – с. Железна
- Подмяна водопровод продължението на ул. "Н.Й. Вапцаров" град Чипровци
- Довеждащ водопровод с. Митровци и с. Горна лука
- Подмяна водопровод ул. 21-ва с. Железна
- Подмяна водопровод ул. 1-ва с. Мартиново
- Изграждане канализация ул. "В. Левски" град Чипровци

С реализирането на повече цялостни проекти по национални и европейски програми, насочени към подобряване на инфраструктурата, общината ще успее да намали количеството подавана вода, респективно намаляване разходите за електроенергия, аварийни ремонти, което от своя страна ще позволи освобождаване на средства за допълнителни инвестиции за реконструкция на водопроводните мрежи в другите населени места. Необходимо е и да се следи за точната отчетност на отпадъчните води изпускани от всички предприятия на територията на общината и да се следи за спазването на

нормативната уредба от ползвателите на канализационната мрежа с цел постигане на устойчиво използване на водните ресурси в общината.

2.3 Съществуващо състояние и практика по управление на отпадъците в община Чипровци

Събирането и анализирането на информация за количествата и състава на отпадъците е от много голяма важност в процеса по взимане на решения за управлението им и оразмеряването на системите, инсталациите и съоръженията за третиране. Въпреки това набавянето на достоверна информация е проблемно и към момента няма данни за извършен морфологичен анализ на образуваните битови отпадъци на територията на община Чипровци. Именно поради това от изключителна важност е провеждането на морфологичен анализ, който ще даде ясна представа за образуваните битови отпадъци и към кои типове отпадъци следва да се насочат усилия и политики.

2.3.1. Битови отпадъци

Количеството на твърдите битови отпадъци (ТБО) представлява относително най-голяма част от всички отпадъци, генерирани на територията на общината. Преобладаващата част са органични хранителни отпадъци, пластмасови опаковки, метални опаковки от бира и безалкохолни напитки, изхвърлени стъклени бутилки, хартиени опаковки и хартия.

Община Чипровци се стреми към 100% организирано сметосъбиране и сметоизвозване, посредством съвременна техника и чрез активна политика за управление на отпадъци. Към настоящия момент общината се обслужва от „Регионално депо Монтана“ (за битови и неопасни производствени отпадъци клас —депо за неопасни отпадъци), разположено в местност „Неделище“ в землището на с. Крапчене. Депото отговаря на нормативните изисквания и се експлоатира съгласно действащото екологично законодателство.

Регионално депо за отпадъци – Монтана е изградено със средства от предприєдинителния финансов инструмент ИСПА и е пуснато в експлоатация през м. януари 2006 г. Отчитайки принципите на Европейското и Национално законодателство община Монтана със средства на Държавния бюджет на Р България построява и Завод за

сепариране и компостиране, като в експлоатация е пусната инсталацията за предварително сепариране на твърди битови отпадъци и отделяне на рециклируеми компоненти, която започна работа на 05.06.2012 г. Общата площ на регионалната система за управление на отпадъците е 189 dka, капацитета на сепариращата инсталация е 20 t/h, а капацитета на клетките за депониране е 911 400 t. Регионалната система обслужва 12 общини с население около 170 000 души, включително община Чипровци.

В ход е и изпълнението на проект за Закриване и рекултивация на общинско депо за битови отпадъци в м. Горни Партеш град Чипровци на стойност 301 857,44 лева. Успешното реализиране на проекта ще доведе до значителни позитивни последици свързани с рекултивацията на деградирания ландшафт, което от своя страна ще доведе и до намаляване на замърсяванията и подобряване състоянието на почвите чрез биологичната ремедиация.

2.3.2. Отпадъци от опаковки и масово разпространени отпадъци

В по-голяма част от населените места на територията на общината са въведени системи за разделно събиране на отпадъци от опаковки, и се търсят методи за тяхното оптимизиране. Има сключен договор с фирма „Екопак България“ АД, която изпълнява дейностите по организиране на системата за разделно събиране в общината.

Има какво да се желае по отношение качеството на разделно събраните отпадъци – едва около 30-40% от съдържанието на контейнерите отговаря на определените фракции и често се наблюдават случаи, в които неправомерно изхвърлени отпадъци замърсяват разделно събраните такива. Проведени са няколко обучения сред децата и гражданите в общината във връзка с ползите от разделното събиране на отпадъци, въпреки това липсват дълготрайни механизми за ангажираност на гражданите и на фирмите като цяло. И все пак през последните три години се забелязва значително увеличение на количеството разделно събрани отпадъци.

2.3.3. Строителни отпадъци

Съгласно ЗУО "строителни отпадъци" са отпадъците от строителство и разрушаване, съответстващи на кодовете отпадъци, посочени в глава 17 от Индекс към Решение 2000/532/ЕО на Комисията от 3 май 2000г. за замяна на Решение 94/3/ЕО за

установяване на списък на отпадъците в съответствие с член 1, буква "а)" от Директива 75/442/ЕИО на Съвета относно отпадъците и Решение 94/904/ЕО на Съвета за установяване на списък на опасните отпадъци в съответствие с член 1, параграф 4 от Директива 91/689/ЕИО на Съвета относно опасните отпадъци и следващите му изменения.

Съгласно Закона за управлението на отпадъците, строителните отпадъци се явяват задължение на кметовете на общини, като определението за строителни отпадъци гласи, че това са отпадъците, получени в резултат на строителната дейност на строителни площадки, както и отпадъци от разрушаване или реконструкция на сгради и съоръжения. Основното количество строителни отпадъци се генерират от дейността на фирми, извършващи строителна и ремонтна дейност. Пазарът за рециклирани строителни отпадъци в България не е достатъчно развит и използването на рециклирани строителни материали в строителството е слабо разпространено. Не се прилагат административни и икономически стимули за насърчаване на рециклирането на отпадъците от строителство и разрушаване. Това в голяма степен допринася за ниските нива на оползотворяване и рециклиране, които се наблюдават в страната през този период.

По данни на РИОСВ – Монтана към 2014г. на територията на общината няма действаща инсталация за третиране на строителни отпадъци и депа за строителни отпадъци, като практиката е да се определят терени за строителните отпадъци с даване на строителното разрешение на обектите. Строителните отпадъци, образувани от бита на населението се транспортират до определена със заповед на кмета на община площадка за временно съхранение.

2.3.4. Производствени и опасни отпадъци

Съгласно ЗУО, производствените отпадъци представляват количества вещества (продукти, остатъци, суровини и материали), несъдържащи вредни замърсители, създаващи риск за здравето на хората и околната среда, които не могат да се използват в производството (поради липса на технологии или пазар), не могат да бъдат продадени и от които притежателят желае или е длъжен да се освободи. Най-важни между тях са отпадъчните материали, в резултат на производствения процес, трудно се разлагат и съдържат главно химични вещества. Производствените отпадъци обикновено са твърди, но често пъти могат да бъдат пластични или течни, трудно обработваеми. От гледна точка

на обществената хигиена и здравеопазването в по-голямата си част са вредни и могат да се считат за опасни. За тяхното отстраняване обикновено се грижат самите предприятия. Производствените отпадъци са депонирани на депа за производствени отпадъци или предадени за фирми за последващо третиране.

2.3.4. Болнични отпадъци

Болничните отпадъци образувани от лечебните заведения на територията на общината се съхраняват временно след което се предават за обезвреждане извън общината.

2.4. Почви и нарушени терени

Поземлените ресурси на община Чипровци не се характеризират с отчетливо разнообразие. Светлосивите и тъмносивите горски почви са преобладаващи в Предбалкана и долинните разширения на река Чипровска и река Превалска. В Старопланинската част има основно кафяви горски и планинско-ливадни почви. Наличието на тези почвени видове в съчетание с климатичните условия и условията на релефа е предпоставка за доброто развитие на производство на картофи, събиране и обработка на билки и овощарството. В някои части благоприятно се развива и лозарство. Има възможности за отглеждане на царевица, овес и ръж в долинните разширения.

Въпреки това екологичното състояние на почвите не е особено добро. Има земи с временно или постоянно отнето почвено плодородие. Наблюдават се проблеми характерни за цялата страна, свързани с ерозия на почвите, както и засолен почви.

Основен проблем при опазването и ефективното управление на почвените масиви са пустеещите земи. Това са земи, годни за обработка, но които не са експлоатирани. Много такива земи има в селата Горна Лука, Превала, Белимел и Челюстница. Причините за това явление са разнообразни:

- *нарастване степента на урбанизацията;
- *намаляване на селското население;
- * застаряване на населението,
- *раздробеност на земеделските парцели.

Друга пречка за доброто развитие на тези територии е ниската възвращаемост на инвестициите в селското стопанство и неразвитият пазар на земята, поради отдалечеността на общината от основните икономически области на страната. Въпреки това общината разполага с добри условия за развитие на селско стопанство, които би следвало да се оползотворят.

РИОСВ-Монтана следи за опазването на прилежащите почвени масиви и осъществява проверки, насочени към опазването от замърсяване, окисляване, засоляване, както и за подобряване структурата и почвеното плодородие.

Пунктовете, в които се извършва пробонабирането на почвени проби са определени от Изпълнителната агенция по околна среда (ИАОС), гр. София. Те са разположени на цялата територия на РИОСВ – Монтана и са в пряка зависимост от основните източници на замърсяване. За община Чипровци по почвен мониторинг I-во ниво – широкомащабен мониторинг, съгласно Националната мониторингова програма на МОСВ няма обособени пунктове за почвен мониторинг. По последни данни на РИОСВ – Монтана и след проведени изследвания в съседни общини е видно, че съдържанието на тежки метали в почвата е под максимално допустимите концентрации (МДК).

Съгласно данни на РИОСВ – Монтана, спрямо показателя – замърсяване със тежки метали и металоиди, не съществуват превишения в съдържанието на почвите на територията на общината, въпреки наличните в миналото наслагвания на арсен и на олово в следствие на дългогодишната минно-добивна дейност в региона. Въпреки това на места се наблюдават остатъци от замърсявания с тежки метали почви. Това са районите около Мартиново, Чипровци и Белимел и е необходимо да се предприемат своевременни екологични дейности за почистването на тези райони. От успешното осъществяване на тези процедури зависи развитието на биологично земеделие в общината.

Незадоволително е и състоянието на хвостохранилище „Чипровци” и хвостохранилище „Мечи дол”. Регистрираните индивидуални характеристики и проблеми на споменатите обекти са следните:

* Хвостохранилище „Мечи дол” със собственик МИЕ „Чипровец—ЕАД, е рекултивирано технологично и биологично. При него водно огледало няма и представлява затревена площ. Хидроканала на хвостохранилище „Мечи дол” за улавяне и управление на повърхностните и скатни води от водосбора в района е обрасъл с храсти и е затруднено

нормалното отвеждане на водите. След стената на хвостохранилището изхода на колектора е затрупан с наноси. Има наличие на вода в ограничителната зона на плажа.

* Хвостохранилище „Чипровци“ — е технологично и биологично рекултивирано. При него водно огледало няма и представлява затревени площи. Не се наблюдават заблатени и наводнени участъци в рекултивираните площи. Необходимо е да се предприемат мерки за укрепване и заздравяване на „хвостовия“ насип по десния скат за преодоляване на процеса на ерозия и повърхностния слой на хвостохранилището.

По случай замърсяването на почвите с продукти за растителна защита, РИОСВ – Монтана ежегодно извършва инвентаризация на складовете за залежали и негодни за употреба препарати за растителна защита. Няма данни за замърсяване с ПРЗ на територията на община Чипровци.

Активно тече и процесът по осъществяване на мониторинг на двата вида ерозия: водоплощна и ветрова. Голям дял от почвите в област Монтана са със средна податливост на ерозиране. Отчетена е необходимостта от постоянен контрол и мониторинг относно този показател на територията на община Чипровци.

Ерозията на прилежащите почвени масиви е друг ключов елемент, който е обхванал територията на община Чипровци, вследствие промени в земеползването, климатичните промени, повишаване на температурите и продължителните засушавания. Почвената ерозия е един от основните проблеми, с които земеделците се сблъскват в световен мащаб, тъй като оказва силно неблагоприятно влияние върху развитието на селското стопанство. Въпреки сериозността на проблема, към момента не са предприети мерки за преодоляването му. Редица изследвания сочат, че устойчивите практики на биологичното земеделие, както и системните дейности по залесяване, могат значително да подобрят състоянието на почвите и да намалят процесите на ерозия.

В контекста на намаляването на нарушените терени, Стокхолмската конвенция има за цел опазване здравето на хората и околната среда от вредното въздействие на устойчивите органични замърсители. Съгласно чл. 3 на Конвенцията всяка страна трябва да предприеме мерки за намаляване или предотвратяване на замърсяванията при преднамерено производство и употреба на Устойчиви органични замърсители - пестициди като: забрани и/или да предприеме законови и административни мерки за прекратяване на

производството, износа, вноса и употребата на химичните вещества и препарати, включени в списъка с приложения на Стокхолмската конвенция.

През последните няколко години в района на община Чипровци се наблюдава прилагане на добри земеделски практики, както и спазване на технологичните изисквания при употреба на пестициди и торове, които са довели до намаляване замърсяването на земите и почвите. В допълнение, въведения контрол за ограничаване на емисионното замърсяване по отношение на въздуха, водите и управлението на отпадъците, в комбинация с технологичното обновление в производствените процеси допринасят за намаляване деградацията на земите и почвите в района.

С цел подобряване състояние на почвите и устойчиво управление на земите в дългосрочен план е необходимо:

- прилагането на Закона за почвите, имащ за цел опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите.
- балансираното торене на отглежданите селскостопанските култури;
- въвеждането на програми за еко-съобразно земеделие и животновъдство;
- минимизиране на използването на продукти за растителна защита и минерални торове;
- използването на съвременни продукти за растителна защита, които са с кратък период на полуразпад, не се акумулират в почвата и не предизвикват замърсяване на почвите с пестициди;
- въвеждането на нови екологосъобразни технологии в производствените процеси, допринасящи за намаляване на деградацията на почвите;
- внедряване на национални и европейски проекти в областта на биологичното земеделие.

2.5. Биоразнообразие и защитени територии

2.5.1. Биоразнообразие

Биоразнообразието включва цялата жива природа на планетата в три основни нива на организация: 1) генетично – обхваща огромното разнообразие от генни комбинации във всички живи организми, 2) видово – включва видовете и разновидностите от всички групи

живи организми и 3) екосистемно – обхваща не само разнообразието от живите организми в природата, но и сложните им взаимоотношения и разнообразни връзки помежду им и със заобикалящата ги природа. Съгласно националното законодателство, в България биоразнообразието се опазва главно чрез Закона за защита на биологичното разнообразие, съгласно който биологичното разнообразие е неразделна част от националното богатство и опазването му е приоритет и задължение за държавните и общинските органи и гражданите.

В района на община Чипровци се срещат около 1250 вида растения, като в този брой не са включени културните растения и плевелите. Естествената флора на района е запазена почти навсякъде, изключвайки някои части от селата Мартиново, Чипровци и Белимел. Дивите растения в района включват 20 дървесни вида, 14 вида храсти и над 100 вида треви от общо 58 семейства. По склоновете на Балкана и Предбалкана се срещат голям брой билки: жълт кантарион, здравец, кокиче, десетки багрилни растения като брош, сърпек, вратига, смрадлика, кисел трън и др. Всички тези природни дадености могат да се превърнат в добра основа за развитие на екотуризм и добиване на етерични масла и багрилни вещества директно от природата.

Горските ресурси на общината са представени предимно от широколистните гори: дъб, бук, габър, ясен и липа. Срещат се също: цера, полския клен, мъждряна и хвойната. Край реките Огоста и Превалска има бяла върба и бяла топола. В резултат на залесяването, провеждано систематично през последните 50-60 години в района има бял, черен бор, сребрист бор и ела. Към настоящия момент в община Чипровци са маркирани и запазени 5 многовековни защитени дървета: цер на 300 години в с. Железна, зимен дъб на 300 години в с. Бели мел, дървото Благун на 250 години в с. Белимел, летен дъб на 150 години в с. Челюстница и цер на 150 години в с. Челюстница.

Горите в района имат дървопроизводителни, средообразуващи, защитно-водоохранни, противоерозионни, рекреационни и здравно-украсни функции. Многогодишната стопанска дейност на човека се е отразила благоприятно върху общото състояние на горите. Голяма част от насажденията са запазени с добър сортиментен състав. В по-голямата част на общината възобновяването на дървесните масиви е добро и гарантира условия за действително възпроизводство на дървесина в бъдеще.

На отделни изолирани места са регистрирани определени нарушения на горските и ливадни масиви предимно от паша на селскостопански добитък, което е довело до неблагоприятни въздействия в растежа и развитието на дървесната и храстова растителност.

Контрол върху екологосъобразното използване на горите за територията на община Чипровци се осъществява от ДГС „Чипровци“, което се намира под координационния контрол на РДГ „Берковица“. Системно се следи за опазване на горите, предотвратяване разпространението на вредители, залесяване и извеждане на санитарни сечи. Като цяло не е установено нерегламентирано и завишено ползване на горските масиви, както по обем, така и по категории. И все пак основни нарушения в горския фонд са незаконни сечи, които са съсредоточени предимно в габървите и дъбови гори. Главните сечи се провеждат с цел подсигуряване естественото възобновяване на съответните насаждения с основния дървесен вид.

През последните години като неблагоприятен и ограничаващ фактор за опазване на биологичното разнообразие в района е увеличения обем на билкосъбирането и брането на гъби. На контрол са подложени всички известни на РИОСВ-Монтана пунктове за изкупуване на билки без ограничен режим, горски плодове и гъби. Следи се за правилната им заготовка и съхраняване.

Фауната на община Чипровци е пряко свързана с определени екологични предпоставки, осигурявани от растителността, климата, водите и антропогенното въздействие. Разглежданият животински свят може да бъде отнесен към Северната зоогеографска подобласт на България. В нея преобладават сухоземни животни, характерни за Средна и Северна Европа..

На територията на община Чипровци се срещат над 200 вида птици, от които 145 вида гнездящи. Най-добре е представен разред Пойни птици с над 100 вида, по-голямата част от които са горски обитатели. С най-голям брой от видове са представени синигерите - седем, кълвачи - осем, по шест вида са овесарки и чучулигови, по пет вида са мухоловки и дроздове. Обикновени за района са видовете: скален орел, обикновен мишелов, кукувица, горска ушата сова, зелен и пъстър кълвач, качулата и полска чучулига, лястовици, славей, сиво каменарче, кос, елов и буков певец, голям и дългоопашат синигер, сива и жълта овесарка, червенушка, черешарка, сойка, сврака.

В широколистните гори се срещат видовете: гълъб хралупар, гривяк, гургулица, голям свирец, горски бекас, черноглаво и белогушо копринарче, поен и белогуш дрозд, кос, орехче, зелен и сив кълвач и много други.

В червената книга са включени следните видове: застрашени - лещарка, малък ястреб, голям ястреб, малък орел, египетски лешояд, орел змияр, сокол орко, глухар, горски бекас; редки - три вида - ливаден блатар, черен кълвач, сокол скитник. Видовете голям креслив орел, брадат лешояд, белоглав лешояд и черен лешояд не са наблюдавани през последните години и разпространението им в планината е под въпрос. В Чипровска планина се срещат следните видове бозайници: елен, сърна, диво прасе, заек, вълк, лисица, язовец и златка.

Водните екосистеми се обитават от речен кефал, черна мряна, уклея, скобар, костур, шаран, сом, щука, дъгова пъстърва, водна костенурка, видра и др. Повечето от тях са унищожени като ловни обекти. Други се срещат много рядко и са застрашени от изчезване. Причините са комплексни: един от основните проблеми в района е браконьерството, разпространено по отношение на някои представители на фауната – сърна, диво прасе, фазан. РИОСВ–Монтана упражнява контрол за ограничаване на незаконната търговия с редки и защитени видове растения и животни. Такива нарушения в последните години не са констатирани. Периодични наблюдения се предвиждат върху популациите на застрашени и редки животни, като се отчитат местообитанията, тенденциите в числеността и плътността популацията им.

Основните проблеми свързани с биоразнообразието в района са в резултат от антропогенизацията на териториите, при което се получава влошаване на състава и структурата на естествената растителност поради разширяване на участите на плевелни видове и на антропофитни съобщества и групировки в нея, което води до намаляване на продуктивността и качествата на получаваните ресурси. В резултат от увеличаване на антропогенизирането на териториите се нарушава и променя биоразнообразието в тях, осъществява се миграция на замърсителите по хранителните вериги и се получава фрагментитране на хабитатите и местообитанията, унищожаване на местата за гнездене, прогонване на животински видове, както и установяване на нови нехарактерни за региона видове, които са агресивни и по-приспособими в конкретните условия за живот и конкурират и заместват видовете които естествено се срещат на територията на общината.

От общата картина на биоразнообразието в община Чипровци може да се заключи, че природните условия са изключително благоприятни за развитието на туризма. От голямо значение за общината е съществуващата екопътека, която преминава край Чипровския водопад, както и новоизградения ландшафтен парк „Широка поляна“ в с. Превала. Регистрирана е необходимостта от изграждането на втора такава пътека в местността „Равненско градище“. Въпреки относителната стабилност на екосистемите в региона е нужно разработване и изпълнение на повече национални и европейски проекти, свързани с опазването на природното наследство на общината с цел устойчиво опазване и развитие на наличното биоразнообразие.

2.5.2. Защитени територии

Защитените територии на територията на общината са представени от защитени зони съгласно НАТУРА 2000, която представлява екологичната мрежа в Европа. Нейната цел е да осигури дългосрочно опазване на определени ценни растителни и животински видове, както и местообитанията им. Тя включва защитени райони, определени съгласно Директивата за опазване на природните местообитания и Директива за опазване на дивите птици. Обект на защита по двете директиви са около 140 природни местообитания и над 600 вида растения и животни, приоритетни по значимост за ЕС. Националната екологична мрежа е част от европейската екологична мрежа „Натура 2000“ и е регламентирана съгласно Закона за биологичното разнообразие /ЗБР/ (ДВ бр. 77/ 2002 г.). В границите на община Чипровци съгласно екологичната мрежа НАТУРА 2000 попадат защитените зони (ЗЗ) и защитени територии (ЗТ), отбелязани на Фиг.3.

I. ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ						
Защитени местности						
№	N в ДР	Име на ЗТ	Док. за обявяване	Местонахождение	Площ	Характеристи ка
1	33	"Копрен - Равно буче- Деяница -	Зап.N3751/73г. на МГОПС (ДВ бр.101/73г.)	м."Копрен, Равно буче, Дея- ница,Калиманица"-	536,4 ха дейст. 6078	Естест. бук.гора, девствена природа,водопад

		Калиманица"		земище на с. Копиловци и гр. Чипровци		и
2	434	"Сто овци"	З-Д №РД- 926/24.10.2005 г.(ДВ бр.94/25.11.2005 г.)	с..Превала,общ.Чипров ци ; с.Смоляновци, общ. Монтана	2898,4 дка	Запазване на характерен ланд- шафт и скални съобщ., защи- тени видове- снежно кокиче, петров кръст, шипооп. косте- нурка, скален орел и др.
3	430	"Равненско градище"	З-Д №РД- 565/02.06.2005 г. (ДВ бр.62/29.07.2005 г.)	м. "Равненско градище", земл. с.Равна, общ Чипровци	1860,3 дка	Запазване на характерен ландшафт, защитени видове-лавр. Бясно дърво и уязвими (самодивско цвете и бодлив залист) и за екотуризм
Пещери						
4	20	"Пещера Мишин камък"	Зап.N2634/21.09 .62г. на ГУГ; Зап. №РД- 556/12.07.07 г.(ДВ бр.72/07 г.)	м."Мишин камък", земл.Превала, общ.Чипровци,	0,5 ха,с L = 600м; 5,001 дка	Красива,с много бели кристали образувания и езера
II.ЗАЩИТЕНИ ЗОНИ						
5	20	Западен	Заповед №РД-		146832.4	

		Балкан	119 от 09.02.2012 г., бр. 20/2012 на Държавен вестник 2-1- 2002-119-2012	включително общ.Чипровци	7 хектара	
6	20	Западна Стара Планина и Предбалкан	Решение No.611 от 16.10.2007 г., бр. 85/2007 на Държавен вестник 2-2- 1040-611-2007	включително общ.Чипровци	219753.2 7 хектара	

*Фиг. 3. Защитени територии и защитени зони по НАТУРА 2000 в община Чипровци /
Източник: Актуализиран регистър на защитените територии и защитените зони към
РИОСВ-Монтана – към 01.05.2014 г.*

Основни цели на опазване съгл. чл.8 ал. 1 т.2 на ЗБР са:

- Запазване на площта на природните местообитания и местообитанията на видове и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона.
- Запазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата.
- Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

В допълнение, на територията на общината са разположени няколко вида вековни дървета, изобразени на Фиг. 4.

ЗАЩИТЕНИ ОБЕКТИ (ВЕКОВНИ И ЗАБЕЛЕЖИТЕЛНИ ДЪРВЕТА)						
№ в ДР	ВИД	Документ за обявяване	Местонахождение	Възраст	Н (м)	Обик. на 1,3м
1937	Благун	Зап. №РД-564/08.05.2003 г. (ДВ бр.54/2003г.)	с.Бели мел, общ.Чипровци Частен имот, м."Скачковица"	250	10	3,20
1939	Цер		с.Челюстница,,общ.Чипровци, м."Бачище"	100	14	2,40
1938	Л.дъб		с.Челюстница, общ.Чипровци,м.Големи шумак"	150	12	2,50
1936	З.дъб		с.Бели мел, общ.Чипровци частен имот, м."Фунията"	300	9	4,10

Фиг.4 Вековни дървета в община Чипровци/Източник:Актуализиран списък на защитените вековни дървета - към 20.04.2015 г

2.5.3. Лечебни растения

На територията на община Чипровци се срещат няколко вида лечебни растения по данни на ДГС „Чипровци” и Приложение към чл. 1, ал. 2 от Закона за лечебните растения³. Между тях са - Бук, Зимен дъб, Благун, Цер, Космат дъб, Бреза, Леска, Габър, Елша, Бял бор, Черен бор, Акация, Шипка, Трънка, Червен глог, Черен глог, Черен бяз, Дрян, Хвойна, Боровинки, Малина, Къпина, Жълт кантарион, Риган, Бял равнец, Червен кантарион, Коприва, Див джоджен, мента, Волски език, Кукуряк, Мащерка, Копитник, Лазаркиня, Медуница, Змиярник, Ягода, Мъжка папрат, Сладка папрат, Лечебен ранилист), Подбел, Ветрогон , Еньовче, Здравец, Гръмотрън, Синя жлъчка и Вратига.

От растенията с природозащитен статус на територията на Горско стопанство Чипровци се среща само Сръбска рамонда, която е защитен вид, включен в Червената книга. Среща се по пътя между селата Митровци и Горна Лука, по скалите над пътя, около мостчето по скалното ждрело.

³ <http://lex.bg/laws/ldoc/2134916096>

Лечебните растения в Чипровския край съдържат голямо количество биологично активни вещества и разнообразни химични съединения: полизахариди, гликозиди, алкалоиди, кумарини, витамини, терпеноиди, флавоноиди, въглехидрати и др. В резултат на нарасналия през последните години интерес, се увеличава както броят на видовете билки, които се събират, така и тяхното количество. Това може да доведе до намаляване или унищожаване на редица билкови находища. С цел да се ограничи безотговорното събиране на лечебни растения би следвало да се въведе райониране на билкосъбирането, за да се даде възможност за съхраняване и възстановяване на естествените находища.

В допълнение е необходимо е да се изгради система за наблюдение и оценка на диворастващите лечебни растения по отношение на състоянието и ползването им.

2.6. Зелени площи в населените места

Община Чипровци е с население под 10 000 души и съответно по норматив, според Наредба №7 за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони от 22.12.2003г., на всеки жител се полагат 8кв.м. за обществени озеленени площи за широко и специфично ползване. В тази връзка, зелената система на община Чипровци е неразделна част от ландшафтният му облик и обемно-пространствено изграждане.

Зелената система на региона се състои се от изградените зелени площи в централната градска част, линейното озеленяване по комуникационните транспортни артерии и прилежащите зелени пространства извън територията на общинския център. Тези зелени пространства оказват благоприятно въздействие върху облика на общината и играят значителна роля в подобряване условията за обитаване и труд и ограничава негативните санитарно-хигиенни фактори – замърсявания на атмосферния въздух, шум, електромагнитни и радиационни излъчвания и др. В допълнение изградените и поддържани зелени масиви оказват благотворно въздействие върху общинската среда чрез подобряване на температурния баланс, микроклимата и други.

В зелената система на града влизат и различни малки зелени площи, намиращи се в обхвата на града. Цялостното състояние на зелената система е добро, но въпреки това се препоръчва рехабилитация на съществуващите градски паркове и градини.

Липсват данни за зелените площи в населените места извън град Чипровци, но всички населени места се намират в близост до значими горски масиви и са разположени в планинска среда.

Зелената система на град Чипровци играе значителна роля във формирането на обкръжаващата човешка среда, тъй като притежава свойства да подобрява санитарно-хигиенната обстановка и общото благоденствие на жителите на града. Насажденията снижават силата на вятъра, регулират топлинния режим, очистват и овлажняват въздуха, което има огромно оздравително значение. Като цяло храстовата, широколистна и иглолистна растителност имат ограничено участие в композиционната структура на озеленените площи – 5 %.

Поради изложените факти територии за нови озеленени площи следва да се предвидят в общия устройствен и подробните устройствени планове на града. Централното градско пространство е подсигурано по отношение на зелената система, като внимание следва да се обърне и на разполаганите в озеленените територии обекти за спортни и културни развлечения и забави, детски площадки, както и повишаването на процента озеленяване, което неминуемо ще доведе не само до повишаване на естетическите качества на градската тъкан, но и на екологичните такива.

2.7. Шум

Шумовото натоварване на територията на община Чипровци се дължи основно на движението на МПС. Съгласно Закона за защита от шума в околната среда, РИОСВ-Монтана, организира извършването на оценка за контрола и управление на шума от дейността на около 35 източника на шум в околната среда. Основните източници на шум на територията на община Чипровци са свързани със вътрешно селищния автомобилен транспорт и търговски обекти и др.

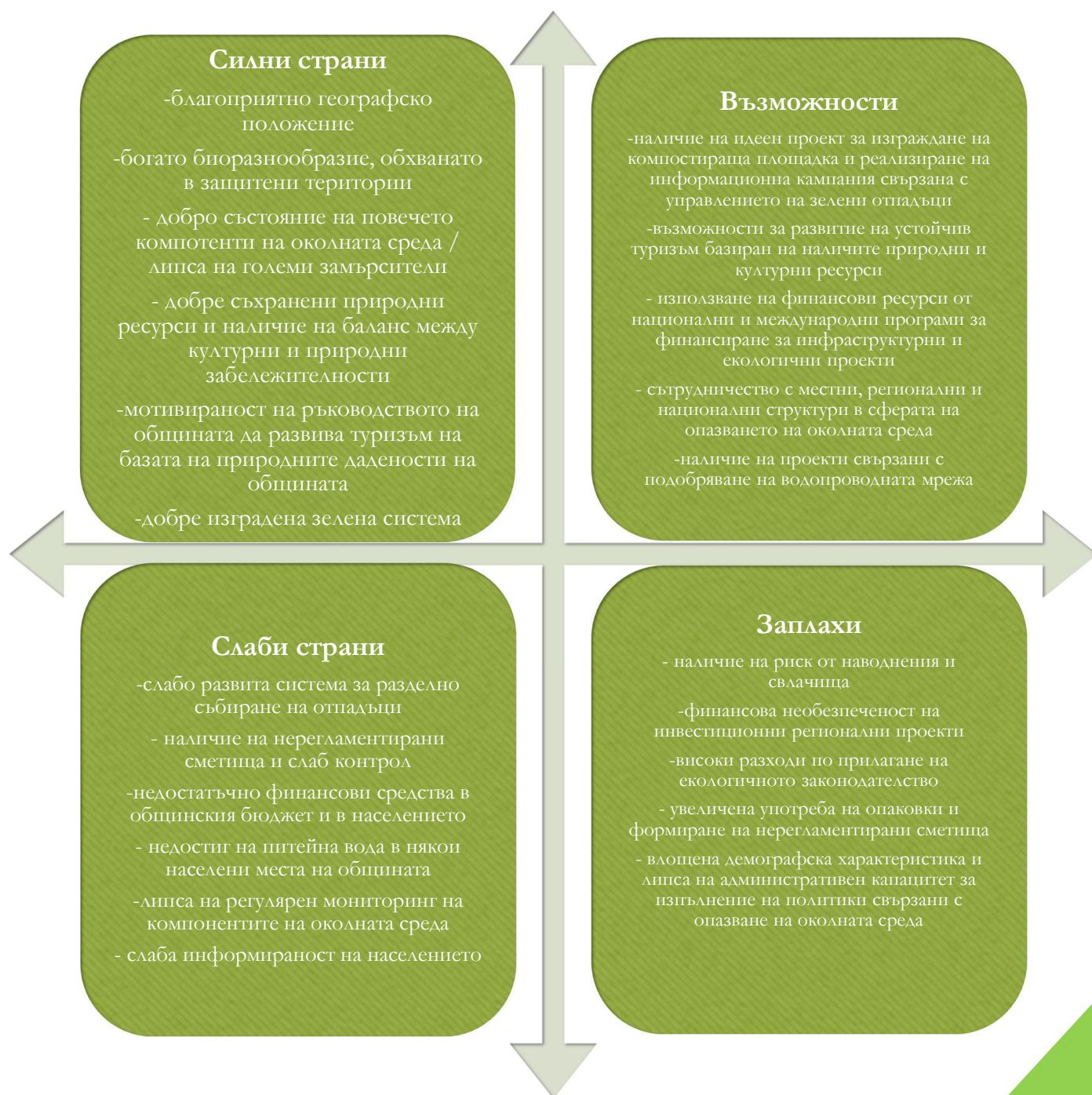
Съгласно Закона за защита на шума в околната среда, РИОСВ-Монтана контролира промишлени и търговски обекти, източници на шум в околната среда, с цел спазване на максималните гранични стойности за нива на шум в прилежащите зони и територии, както и в най-близките места за въздействие върху звуковата среда. Задължение за провеждане на собствен мониторинг на шум в околната среда и представяне на резултатите от тях,

имат единствено предприятия с издадени комплексни разрешителни по смисъла на Закона за опазване на околната среда. На територията на община Чипровци няма обекти с издадени комплексни разрешителни, както и промишлени източници с дейности, създаващи риск от наднормени нива на шум в околната среда. През последните години, на територията на общината, измервания на шумовите нива не са правени, но в общ план в общината не се наблюдават източници на шумово замърсяване и като цяло обстановката по този показател е нормализирана и с устойчив характер.

Въпреки това шумовото замърсяване в населените места е не по маловажен проблем от останалите замърсители. По територията на общината зависимостта е правопрпорционална – в по-големите населени места се наблюдава по-голямо шумово натоварване. Като най-значителен източник на замърсяване в общината може да се отбележи автомобилният транспорт по главните пътни артерии, свързващи общинския център и останалите населени места. Въпреки това може да се заключи, че в общината шумовото замърсяване е незначително.

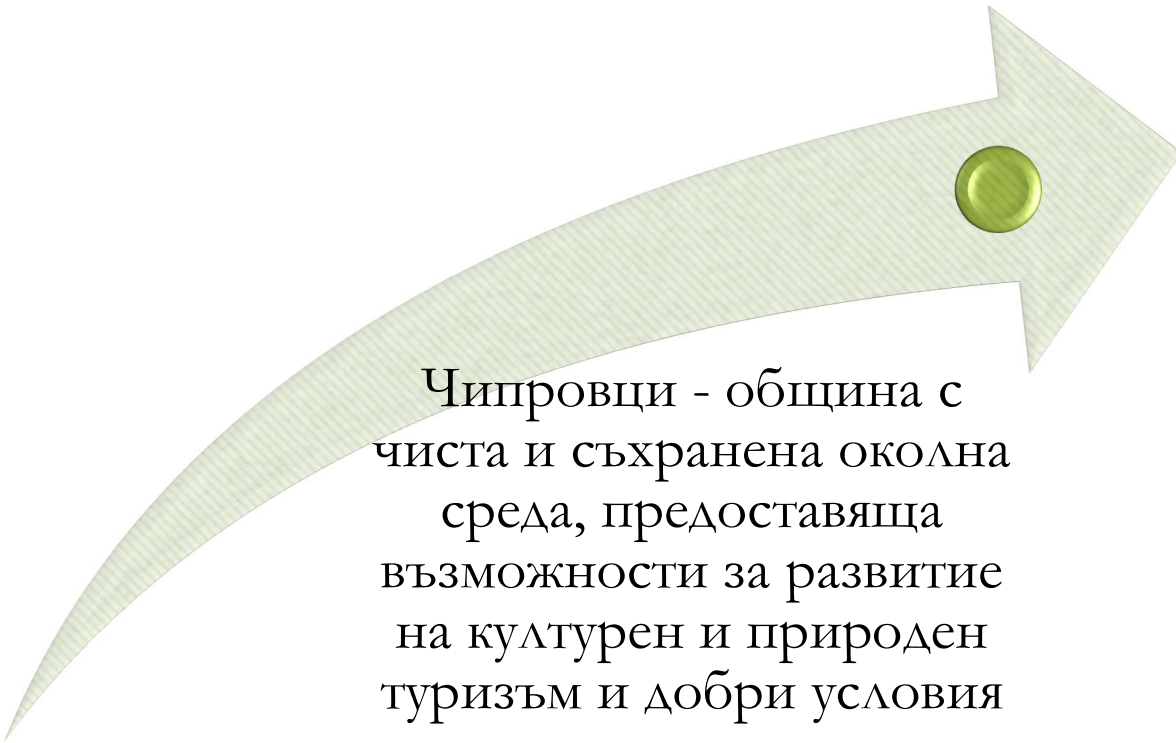
Шумът от производствените дейности в града не създава екологични и здравни проблеми на жителите, дори и на тези от най-близките сгради. Има много малък брой производствени предприятия, които могат да бъдат квалифицирани като локални източници на шум. В заключение може да се отбележи, че на територията на общината не съществуват значими проблеми, свързани с осигуряването на нормална акустична обстановка за гражданите и гостите на общината.

3. АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ. SWOT АНАЛИЗ

4. ВИЗИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЧИПРОВЦИ

Съгласно разработените изисквания на МОСВ, визията за една община в областта на околната среда е реалната мечта на хората за състоянието на околната среда, определена въз основа на съществуващите условия и стремежа им за постигане на желанията чрез използване на наличните ресурси. Тя описва перспективите за развитие на община Чипровци в близките години и дава обща представа за характеристиките и в контекста на концепцията за устойчиво развитие. Крайният резултат и изводите направени от анализите за визия са ориентирани към различните сфери на развитие на местно ниво. Най-общо казано визията е консолидирана, обобщена представа, желание на една общност за стандарта на живот и качествата на средата, която тази общност изгражда, поддържа и обитава. На тази основа е формулирана и Визията за околната среда на община Чипровци:

Чипровци - община с
чиста и съхранена околна
среда, предоставяща
възможности за развитие
на културен и природен
туризъм и добри условия
за живот

5. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

5.1. Генерални стратегически цели

Стратегическите цели винаги се отнасят до крайното желано състояние в разглежданата област. При формулирането на генералните стратегически цели следва да се прави ясно разграничение между генералните стратегически цели и генералните цели на общинската администрация. Последното е важно да се подчертае, тъй като често се допуска грешката да се формулират стратегически цели, чието изпълнение е единствено във възможностите на общинската администрация. Този подход е погрешен, тъй като стеснява обхвата на програмата и е пречка за мобилизиране на усилията на различни институции, граждани и организации за достигане целите на програмата. След като бе избрана визия на общината се определиха целите, достигането на които ще е определящо за качеството на живот на хората в община Чипровци. При определянето на целите бяха взети в предвид основните силни страни, които трябва да бъдат запазени, основните проблеми /слаби страни/ които следва да бъдат решени и се отчетоха заплахите пред община Чипровци в областта на околната среда. В тази връзка, настоящата програма акцентира на следните генерални стратегически цели:

1) Жителите на Община Чипровци да живеят в чиста околна среда и да съхраняват природните ресурси

2) Оптимално използване на природните дадености и културно-историческото наследство за развитие на туризма.

5.2. Специфични стратегически цели

На основата на анализа на средата, резултатите от анализа на силните и слабите страни, възможностите и пречките и формулираните генерални стратегически цели се разработва следващото ниво - специфичните стратегически цели. Най-общо казано, те определят конкретните и специфични резултати/промени в общината. Това са точно дефинирани намерения, които са максимално конкретно определени в количествено отношение. Отнесени към генералните стратегически цели на програмата, специфичните цели определят „какво”, „колко” и „кога” трябва да се извърши. Формулираните по-долу цели са базирани върху приоритетите на общината в областта на околната среда за следващите години, както и на формулираната визия за развитие на Чипровци . За постигане на главната стратегическа цел на Програмата за опазване на околната среда са формулирани следните специфични стратегически цели, систематизирани по компонентите на околната среда:

ВЪЗДУХ

Специфична цел 1: *Да се запази доброто качество на атмосферния въздух и да се поддържа нивото на емисиите под пределно допустимите концентрации.*

Постигането на специфична цел 1 ще допринесе за подържането на здравословна и благоприятна за живеене среда, недопускаща рискове за човешкото здраве. В допълнение, постигането на целта ще осигури възможности за пълноценен отдых в чиста природна среда и ще създава предпоставки за развитие на различни форми на еко туризъм.

За реализирането на тази цел е необходимо да се предвидят следните дейности:

- ✓ Реализиране на проекти за облагородяване на зелената система в общината, насочени към подобряване качеството на атмосферния въздух и популяризиране на вече съществуващите такива;
- ✓ Изготвяне на график свързан с почистването и озеленяването на зелените площи в общината и следене за неговото спазване;

- ✓ Повишаване на енергийната ефективност на общинските обекти чрез саниране на сградите и др. мерки (топлоизолация, подмяна на дограма и на ОВ инсталации) с цел ограничаване на замърсяването на въздуха, причинено от комунално-битовото отопление;
- ✓ Организиране на измерване с мобилна станция за контрол на качеството на атмосферния въздух със съдействието на РИОСВ – Монтана с цел получаване на точни и актуални резултати свързани с КАВ;

Индикатори за изпълнение на поставената цел:

- Показателите за качеството на атмосферния въздух да не превишават пределно допустимите концентрации (ПДК);
- Брой измервания с мобилна станция за контрол на качеството на атмосферния въздух и констативни протоколи за извършени проверки;
- Брой санирани общински сгради;
- Брой реализирани проекти свързани с подобряване състоянието на зелената система в общината;
- Изготвен график свързан с почистването и озеленяването на зелените площи.

ВОДНИ РЕСУРСИ

Специфична цел 2: Да се подобри управлението на водите, превенцията от наводнения и да се развие инфраструктурата за питейни и отпадъчни води до 2020г.

Постигането на специфична цел 2 ще допринесе за подобряване състоянието на инфраструктурата и състоянието на водните ресурси, както и до намаляване на риска от наводнения.

За реализирането на тази цел е необходимо да се предвидят следните дейности:

- ✓ Рехабилитация на съществуващата и изграждане на нова водопроводна мрежа с цел осигуряване необходимото количество и качество вода за питейни и битови нужди за жителите на общината;
- ✓ Рехабилитация на съществуващата водоснабдителна инфраструктура с цел намаляване загубата на вода по мрежата;
- ✓ Подобряване контрола осъществяван върху качеството на водните тела и осъществяване на дейности насочени към почистване на речните корита, съвместно с РИОСВ – Монтана;
- ✓ Реализиране на проекти насочени към въвеждане на мерки свързани с превенция и управление на риска от наводнения в общината;
- ✓ Информиране на обществеността за състоянието на водните ресурси на местно ниво;

Индикатори за изпълнение на поставената цел:

- Подобрена водопроводна мрежа и новоизградени водопроводни обекти;
- Процент загуба на питейна вода по водопреносната мрежа;
- Процент от населението включено към водоснабдителната мрежа;
- Брой дни в годината без режим на водата;
- Брой наводнения и нанесени щети от наводнения;
- Брой измервания в годината на качеството на водата, които показват пълно съответствие с хигиенните норми.
- Изготвен график свързан с почистването и озеленяването на зелените площи.

ПОЧВИ И НАРУШЕНИ ТЕРЕНИ

Специфична цел 3: Да се рекултивират нарушените терени на територията на общината и да се подобри състоянието на почвите

Постигането на специфична цел 3 ще допринесе за подобряване състоянието на почвите в общината и създаване на предпоставки за развитие на биоземеделие.

За реализирането на тази цел е необходимо да се предвидят следните дейности:

- ✓ Успешно приключване на Договор № 10581 от 10.07.2015 г., сключен между ПУДООС и Община Чипровци за обект: "Закриване и рекултивация на общинско депо за битови (неопасни) отпадъци в местността „Горни Партеж“ в землището на гр. Чипровци, включващ техническа и биологична рекултивация;
- ✓ Осъществяване на почвен мониторинг относно състоянието на почвите и превенция на замърсявания с тежки метали;

Индикатори за изпълнение на поставената цел:

- Закрито и рекултивирано депо за битови /неопасни/ отпадъци и осъществена техническа и биологична рекултивация;
- Поддържане на нивото на замърсявания в почвите под максимално допустимите концентрации.

ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ И БИОРАЗНООБРАЗИЕ

Специфична цел 4: Да се опазва биоразнообразието на общината и да се предприемат целенасочени мерки, насочени към поддържане на защитените територии в добро състояние

Постигането на специфична цел 4 ще доведе до опазване, възстановяване и поддържане на богата биоразнообразие и местообитанията и ще допринесе за подобряване облика на общината и привличане на туристи с интерес към природата.

За реализирането на тази цел е необходимо да се предвидят следните дейности:

- ✓ Картиране на биоразнообразието на територията на общината с цел по-доброто му управление;

- ✓ Картиране на находищата от лечебни растения и горски билки на територията на общината в земите общинска собственост и обособяване на зони за бране и зони за опазване с цел съхраняване на ресурсите;
- ✓ Поддържане на изградените еко-пътеки в района в добро състояние;
- ✓ Описание на вековните дървета в общината и създаване на тематични маршрути с обозначителни табели, които се намират в имоти общинска собственост;
- ✓ Осъществяване на дейности за подобряване на природозащитното състояние на видове и местообитания в мрежата Натура 2000;
- ✓ Проучване на възможностите за създаване на биосферен резерват по програмата „Човек и природа“ на ЮНЕСКО.

Индикатори за изпълнение на поставената цел:

- Брой реализирани проекти свързани с подобряване състоянието на защитените територии;
- Създадена система за картиране на наличното биоразнообразие в района;
- Създаден план за устойчиво използване на наличните природни ресурси в общината;
- Брой създадени тематични маршрути;
- Проведен анализ във връзка с възможностите за създаване на биосферен резерват на територията на общината;
- Брой реализирани дейности свързани с облагородяването и/или поддържането на еко-пътеките в общината.

ОТПАДЪЦИ

Специфична цел 5: Да се подобри системата за сметосъбиране и сметоизвозване в общината

Постигането на специфична цел 5 ще доведе до подобряване системата за управление на отпадъците на територията на общината с цел ограничаване вредното им въздействие върху човешкото здраве и околната среда.

За реализирането на тази цел е необходимо да се предвидят следните дейности:

- ✓ Наемане на фирма за осъществяване на морфологичен анализ на отпадъците, образувани на територията на общината и предприемане на последващи действия на базата на анализа;
- ✓ Организиране на информационни кампании свързани с повишаване осведомеността на гражданите по въпросите свързани с управлението на отпадъците;
- ✓ Проучване възможността за сключване на договор с лицензирана фирма, която по съгласуван график да оповестява и събира опасните масово разпространени отпадъци от домакинствата в т.ч. лекарства с изтекъл срок на годност, живачни термометри и др.;
- ✓ Разширяване системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки в цветни контейнери на територията на общината с цел увеличаване количеството отпадъци предадени за рециклиране;
- ✓ Създаване на площадка за компостиране и организиране на система за компостиране в общината;
- ✓ Проучване възможностите за създаване на предприятие за преработка на зелени отпадъци и производство на биогаз;
- ✓ Осъществяване на регулярен контрол върху нерегламентираното изхвърляне на отпадъци на територията на общината.

Индикатори за изпълнение на поставената цел:

- Успешно приложен модел за разделно събиране на отпадъци и съоръжение за рециклиране на събраните биоотпадъци;
- Изготвен морфологичен анализ на образуваните отпадъци;
- Количество депонирани отпадъци и процент рециклирани отпадъци;
- Брой реализирани информационни дейности свързани с управлението на отпадъците;

- Създадена площадка за компостиране и създадена работеща система за компостиране в населените места;
- Проучени възможности и потенциално реализиране на проект за изграждане на инсталация за производство на биогаз.

Специфична цел 6: Да се повиши информираността на населението относно състоянието на околната среда и възможностите, които тя предлага за развиване на устойчиви икономически дейности и създаване на условия за подготовка на проекти в областта на устойчивото развитие

Успешното реализиране на специфична цел 6 ще доведе до създаване на условия за включване на населението в инициативи по опазване на околната среда, чрез повишаване на осведомеността им

За постигането на тази цел е необходимо да бъдат реализирани следните основни дейности:

- ✓ Подобряване капацитета на общината за подготовка и реализация на екологични проекти чрез обучения;
- ✓ Периодично информиране на населението за състоянието на околната среда и евентуалните рискове за здравето чрез средствата за масова информация;
- ✓ Периодично информиране на населението за изпълнението на мерките от Общинската програма за опазване на околната среда, както и за реализацията на различни други проекти с екологична насоченост, свързани с национални кампании и местни инициативи, чрез средствата за масова информация и други средства;
- ✓ Организиране и провеждане на местни и международни инициативи, свързани с опазването на околната среда и честване по подходящ начин на дати от екологичния календар;
- ✓ Включване на децата от общината в различни програми за екологично образование и възпитание.

Индикатори за изпълнение на поставената цел:

- Брой организирани информационни събития/кампании.

- Брой реализирани екологични проекти на територията на общината.
- Създадена система за периодично информиране на населението за изпълнението на мерките свързани с програмата за околна среда на общината.

6. ПРИОРИТЕТИ

1. Чиста околна среда

2. Съхранено биоразнообразие

3. Добри условия за живот

4. Развитие на културен и природен туризъм

5. Устойчиво използване на природните ресурси

7. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

Мярка / Дейност	Отговорна институция	Източници на финансиране	Срок за изпълнение	Резултат
Специфична цел 1: Да се запази доброто качество на атмосферния въздух и да се поддържа нивото на емисиите под пределно допустимите концентрации				
Реализиране на проекти за облагородяване на зелената система в общината, насочени към подобряване качеството на атмосферния въздух и популяризиране на вече съществуващите такива	Община Чипровци	Общински бюджет ПРСР	непрекъснат	Облагородена зелена система, която устойчиво подобрява условията за увеличаване качеството на атмосферния въздух
Изготвяне на график свързан с почистването и озеленяването на зелените площи в общината и следене за неговото спазване	Община Чипровци	Общински бюджет	непрекъснат	Провеждане на регулярен контрол и поддържане на зелените площи в добро състояние
Повишаване на енергийната ефективност на общинските обекти чрез саниране на сградите и др. мерки (топлоизолация, подмяна на дограма и на ОВ инсталации) с цел ограничаване на замърсяването на въздуха, причинено от комунално-битовото отопление	Община Чипровци	Общински бюджет Европейски фондове	непрекъснат	Проведена енергийна оценка на стойността за саниране и последващо саниране на общински обекти с цел устойчиво намаляване на емисиите от въглероден диоксид
Организиране на измерване с мобилна станция за контрол на качеството на атмосферния въздух със съдействието на РИОСВ – Монтана с цел получаване на точни и актуални резултати свързани с КАВ;	РИОСВ – Монтана Община Чипровци	РИОСВ – Монтана	2016 г.	Проведено измерване свързано с КАВ, което ще бъде определящо за дългосрочната политика на общината за атмосферния въздух
Специфична цел 2: Да се подобри управлението на водите, превенцията от наводнения и да се развие инфраструктурата за питейни и отпадъчни води до 2020г.				
Рехабилитация на съществуващата и изграждане на нова водопроводна мрежа с цел осигуряване необходимото количество и качество вода за жителите на общината	Община Чипровци ОПОС	Общински бюджет ОПОС	непрекъснат	Подобряване на качеството и увеличаване на количеството осигурявана за общинските жители вода

Рехабилитация на съществуващата водоснабдителна инфраструктура с цел намаляване загубата на вода по мрежата	Община Чипровци ОПОС	Общински бюджет ОПОС	2018 г.	Намаляване количеството загубена вода по водопроводната мрежа и подобряване на водоснабдителната инфраструктура
Подобряване контрола осъществяван върху качеството на водните тела и осъществяване на дейности насочени към почистване на речните корита, съвместно с РИОСВ – Монтана	Община Чипровци РИОСВ – Монтана	Общински бюджет	непрекъснат	Регулярно проследяване на качеството на водните тела и предприети дейности по почистване при възникнала необходимост
Реализиране на проекти насочени към въвеждане на мерки свързани с превенция и управление на риска от наводнения в общината	Община Чипровци	Общински бюджет Европейски фондове	от 2016 г. до 2020 г.	Дългосрочно осъществяване на общински проекти, финансирани от европейски програми и фондове и насочени към управление на риска от наводнения в общината
Информирание на обществеността за състоянието на водните ресурси на местно ниво	Община Чипровци	Общински бюджет	непрекъснат	Подобрена осведоменост на общинското население за ефективната употреба на водните ресурси на местно ниво

Специфична цел 3: Да се рекултивират нарушените терени на територията на общината и да се подобри състоянието на почвите

Успешно приключване на Договор № 10581 от 10.07.2015 г., сключен между ПУДООС и Община Чипровци за обект: "Закриване и рекултивация на общинско депо за битови (неопасни) отпадъци в местността „Горни Партеж“ в землището на гр. Чипровци, включващ техническа и биологична рекултивация	Община Чипровци ПУДООС	ПУДООС	2016 г.	Намаляване на вредното въздействие на отпадъците върху околната среда и ще доведе до намаляване на рисковете за здравето на общинските жители
Осъществяване на почвен мониторинг относно състоянието на почвите и превенция на замърсявания с тежки метали	Община Чипровци РИОСВ – Монтана	РИОСВ – Монтана	Непрекъснат	Регулярно проследяване на състоянието на почвите и периодично провеждани дейности по превенция на замърсявания с тежки метали на територията на общината

Специфична цел 4: Да се опазва биоразнообразието на общината и да се предприемат целенасочени

мерки, насочени към поддържане на защитените територии в добро състояние

Картиране на биоразнообразието на територията на общината с цел по-доброто му управление	Община Чипровци	ПУДООС Европейски екологични фондове	2017 г.	Картирано биоразнообразие и на територията на общината с цел неговото по-добро и устойчиво управление
Картиране на находищата от лечебни растения и горски билки на територията на общината в земите общинска собственост и обособяване на зони за бране и зони за опазване с цел съхраняване на ресурсите	Община Чипровци	ПУДООС Европейски екологични фондове	2016 г.	Картирани лечебни билки на територията на общината с цел оценка на тяхното значение и предприемане на действия насочени към устойчивото им използване и опазване
Поддържане на изградените еко-пътеки в района в добро състояние	Община Чипровци	Общински бюджет	Непрекъснат	Регулярно поддържана туристическа инфраструктура с цел удовлетворяване нуждите на посетителите и гости на общината
Описание на вековните дървета в общината и създаване на тематични маршрути с обозначителни табели, които се намират в имоти общинска собственост	Община Чипровци	ПУДООС Европейски екологични фондове	2018 г.	Описани вековни дървета и създадени тематични маршрути около тях с цел популяризиране на значимостта им и привличане на туристи
Осъществяване на дейности за подобряване на природозащитното състояние на видове и местообитания в мрежата Натура 2000	Община Чипровци	Общински бюджет ПУДООС Европейски екологични фондове	непрекъснат	Регулярно провеждане на дейности, финансирани от диверсифицирани източници, за опазване на видовете и местообитанията на територията на общината, включени в мрежата Натура 2000
Проучване на възможностите за създаване на биосферен резерват по програмата „Човек и природа“ на ЮНЕСКО	Община Чипровци	Общински бюджет	2016 г.	Проучени възможности, осъществени контакти и проведени първоначални разговори с цел създаване на биосферен резерват на територията на общината
Специфична цел 5: Да се подобри системата за сметосъбиране и сметоизвозване в общината				
Наемане на фирма за осъществяване на морфологичен анализ на	Община Чипровци	ПУДООС Европейски	2016 г.	Проведен морфологичен анализ на вида на отпадъците и предприета

отпадъците, образувани на територията на общината и предприемане на последващи действия на базата на анализа		екологични фондове		ефективна стратегия по управление на отпадъците
Организиране на информационни кампании свързани с повишаване осведомеността на гражданите по въпросите свързани с управлението на отпадъците	Община Чипровци	Европейски екологични фондове Общински бюджет	непрекъснат	Повишена осведоменост и ангажираност на общинското население
Проучване възможността за сключване на договор с лицензирана фирма, която по съгласуван график да оповестява и събира опасните масово разпространени отпадъци от домакинствата в т.ч. лекарства с изтекъл срок на годност, живачни термометри и др	Община Чипровци	Общински бюджет	2016 г.	Проучени възможности и проведени първоначални разговори за сключване на договор с лицензирана фирма, която периодично да събира опасните отпадъци на територията на общината
Разширяване системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки в цветни контейнери на територията на общината с цел увеличаване количеството отпадъци предадени за рециклиране	Община Чипровци	Общински бюджет МОСВ	2019 г.	Увеличен брой на населените места на територията на общината , които се обслужват от системата за разделно събиране на отпадъци и увеличено количество отпадъци, предадени за рециклиране
Създаване на площадка за компостиране и организиране на система за компостиране в общината	Община Чипровци	Общински бюджет ПУДООС Европейски фондове	2019 г.	Постигнато: - намаляване на количеството депонирани отпадъци; - увеличаване на процента разделно събрани и рециклирани биоотпадъци; - повишена осведоменост на населението на общината по въпросите за управлението на отпадъците.
Проучване възможностите за създаване на предприятие за преработка на зелени отпадъци и производство на биогаз	Община Чипровци	Общински бюджет	2016 г.	Проучени възможности и осъществени контакти за създаване на предприятие за преработка на зелени отпадъци и производството на биогаз на територията на

				общината
Осъществяване на регулярен контрол върху нерегламентираното изхвърляне на отпадъци на територията на общината	Община Чипровци	Общински бюджет	непрекъснат	Осъществен регулярен контрол върху нерегламентирано изхвърляните отпадъци и постигнато ограничаване на тяхното вредно въздействие
Специфична цел 6: Да се повиши информираността на населението относно състоянието на околната среда и възможностите, които тя предлага за развиване на устойчиви икономически дейности и създаване на условия за подготовка на проекти в областта на устойчивото развитие				
Подобряване капацитета на общината за подготовка и реализация на екологични проекти чрез обучения	Община Чипровци	Общински бюджет ОПАК	непрекъснат	Подобрен капацитет на общинските служители и разширени възможности на общинската администрация за реализиране на екологични проекти
Периодично информиране на населението за състоянието на околната среда и евентуалните рискове за здравето чрез средствата за масова информация	Община Чипровци РИОСВ – Монтана ИАОС	Общински бюджет	непрекъснат	Повишена осведоменост и ангажираност на населението по въпросите, свързани с околната среда
Периодично информиране на населението за изгъланението на мерките от Общинската програма за опазване на околната среда, както и за реализацията на различни други проекти с екологична насоченост, свързани с национални кампании и местни инициативи, чрез средствата за масова информация и други средства	Община Чипровци	Общински бюджет	непрекъснат	Повишена осведоменост и ангажираност на населението към текущите екологични проекти и дейности, осъществявани от общината съобразно Общинската програма за опазване на околната среда 2014-2020 г.
Организиране и провеждане на местни и международни инициативи, свързани с опазването на околната среда и честване по подходящ начин на дати от екологичния календар	Община Чипровци	ПУДООС Европейски екологични фондове	непрекъснат	Повишена осведоменост и ангажираност на гражданите, посетителите и гостите на общината по въпросите на околната среда
Включване на децата от общината в различни програми за екологично образование и възпитание	Община Чипровци	Общински бюджет	непрекъснат	Изградени умения и навици за опазване на околната среда сред младежите

8. ОРГАНИЗАЦИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА

По отношение реализацията на заложените в Програмата цели и мероприятия е необходима:

- нормативна обезпеченост – задължение на Общински съвет Чипровци
- координация – задължение на Кмета на община Чипровци и Председателя на Общински съвет Чипровци
- изпълнение – задължение на кмета, Общинска администрация и един експерт по екология;
- контрол и отчет по изпълнението – Кметът на общината ежегодно внася в общинския съвет отчет за изпълнението на програмата за околна среда, а при необходимост - и предложения за нейното допълване и актуализиране. Отчетът се представят за информация в РИОСВ.

В допълнение, общината е длъжна периодично да извършва актуализация на програмата, свързана с възникнали нови обстоятелства и документи, както и да представя ежегодно отчет за изпълнение на програмата пред Общинския съвет и да информира ежегодно РИОСВ Монтана и обществеността за изпълнение на програмата.